

УВОДНА РИЈЕЧ

Добро је познато да су филолошка и лингвистичка проучавања одувijek представљала уистину централне, да не кажемо, у многим случајевима и најважније теме и преокупације у научним истраживањима и активностима свих оних академија наука и умјетности у свијету које свој рад усмјеравају на проблеме свих подручја наука и умјетности. Зато је природно што и Црногорска академија наука и умјетности, као комплексна и највиша научна организација у Републици, од самог почетка свог рада тим областима посвећује посебну пажњу. Наравно, организован и осмишљен научни рад претпоставља постојање и одговарајућих одбора, комисија, центара, института, истраживачких и студијских научних и научно-културних јединца које дјелују у саставу академија. Такви одбори и комисије постоје и у Црногорској академији наука и умјетности, а један од таквих одбора је и — Одбор за језик. С обзиром на горе поменути чињеницу да је Академија показала пуно разумијевање и интерес за развијање свестраних лингвистичких активности, па и дијалектолошких (у Академији се данас ради на три широко заснована дугорочна пројекта: *Црногорски дијалекатски и ономастички комплекс*, затим *Проучавање писаног језичког израза у Црној Гори и Савремени језички израз у Црној Гори у свјетлу примијењене лингвистике*), њен Одбор за језик сматрао је да је потребно организовати један научни скуп на коме ће се чути и казати научна оцјена о томе шта је досад испитано од доста разноврсних и разуђених црногорских говора, како је то испитано, какви су међуодноси са сусједним албанским и другим српскохрватским говорима, каква је заступљеност црногорских говора у појединим атласима (Општесловенском, Општекарпатском, Европском лингвистичком атласу, Српскохрватском дијалектолошком атласу), шта би још требало урадити у погледу испитивања црногорских говора — итд. Зато су и позвани најпознатији југословенски дијалектолози и дијалектолози из неких других словенских земаља за које се поуздано знало да могу активно судјеловати на научном скупу *Црногорски говори*

— резултати досадашњих испитивања и даљи рад на њиховом проучавању, који је одржан од 12—14. маја 1983. године у Црногорској академији наука и умјетности. На жалост, неки од позваних стручњака нису били у могућности да учествују на нашем скупу.

На Скупу је поднесено укупно 18 реферата. Два пријављена реферата достављена су накнадно, па су и они уврштени у материјале Скупа за објављивање. На Скупу је вођена врло жива дискусија о готово свим покренутим питањима у тематски врло разноврсним рефератима. С обзиром на значај вођене дискусије, сваком учеснику је достављена његова ријеч у дискусији на ауторизацију, тако да се и та ауторизована дискусија објављује у цијелости.

Редакција Зборника није вршила никакве интервенције и измјене у рефератима и дискусији, јер је сматрала да ће бити најкорисније да се материјали објаве у неизмијењеном облику и тако учине доступним научној јавности, тим прије што је о свему томе вођена дискусија, коју у цјелини доносимо, што значи да је све то научно оцјењивано на самом Скупу. (Изузетак чине у том погледу два накнадно достављена реферата.)

Отварању Научног скупа и у току његовог тродневног рада присуствовао је повелики број научних и културних радника из Титограда и других крајева Црне Горе, што недвосмислено потврђује интерес ове средине за дијалектолошка и уопште лингвистичка истраживања и за резултате тих истраживања, као и жељу да се неки од њих и активно укључе у сама истраживања.

Трећег дана рада ученици Скупа посјетили су културне знаменитости Цетиња и Његошев маузолеј на Ловћену.

На крају, жељели бисмо истаћи нашу особиту захвалност свим учесницима, посебно референтима, на овом научном скупу. Захваљујемо им зато што су темељито и научно у својим рефератима и ријечима у дискусији говорили о свему оном што је подразумијевала научна расправа на овом научном скупу. Такође морамо нагласити да дугујемо велику захвалност и онима који из различитих разлога, и поред најбоље жеље, нијесу присуствовали Скупу, али су нам послали своје реферате.

Редакциони одбор Зборника

ПРОГРАМ НАУЧНОГ СКУПА

Четвртак, 12. маја, 9 часова

Отварање скупа

Предсједавали:

академик Бранислав Шошкић
академик Чедо Вуковић
ванр. члан Јевто Миловић

Поздравне ријечи

Драгомир Вујичић, Сарајево

ОПШТИ ПОГЛЕД НА РЕЗУЛТАТЕ ДОСАДАШЊИХ ИСПИТИВАЊА ЦРНОГОРСКИХ ГОВОРА

Павле Ивић, Београд

ОСВРТ НА ЛИНГВИСТИЧКЕ МЕТОДЕ ДОСАДАШЊИХ ПРОУЧАВАЊА ЦРНОГОРСКИХ НАРОДНИХ ГОВОРА

Митар Пешикан, Београд

ПРАВЦИ ДИФЕРЕНЦИРАЊА И КЛАСИФИКАЦИЈЕ ЦРНОГОРСКИХ ГОВОРА И НЕКИ ПРОБЛЕМИ ЊИХОВОГ ПРОУЧАВАЊА

Д и с к у с и ј а

Четвртак, 12. маја, 17 часова

Предсједавали:

Павле Ивић
Далибор Брозковић

Асим Пецо, Београд

ЦРНОГОРСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКА ГОВОРНА ПРЕПЛИТАЊА

Чедо Вуковић, Титоград

МОЗАИК ДИЈАЛЕКАТА У РАДИОНИЦИ ЈЕДНОГ ПИСЦА

Јосип Хам, Беч

ЦРНОГОРСКО Т, Д + ЈАТ > Ћ, Ђ

Мато Пижурица, Нови Сад

ТРАГОВИ МЕЂУЈЕЗИЧКИХ ДОДИРА У ГОВОРИМА
ЦРНЕ ГОРЕ

Драго Ђупић, Београд

УЗ БИБЛИОГРАФИЈУ О ГОВОРИМА ЦРНЕ ГОРЕ

Д и с к у с и ј а

Петак, 13. маја, 8 часова

Председавали:

Асим Пецо
Александар Младеновић

Далибор Брозовић, Задар

ЛОНГИТУДИНАЛНЕ ЈАДРАНСКЕ
ХЕТЕРОДИЈАЛЕКАТСКЕ ИЗОГЛОСЕ

Александар Младеновић, Нови Сад

О ПРОУЧАВАЊУ ЈЕЗИКА СПОМЕНИКА ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ
(XVI—XIX в.)

Светозар Стијовић, Београд

О ПРОУЧАВАЊУ ЈЕЗИКА ВЛАДИКЕ ВАСИЛИЈА
ПЕТРОВИЋА

Ристо Радуновић, Титоград

ЦРНОГОРСКИ НАРОДНИ ГОВОРИ У ЈЕЗИЧКИМ АТЛАСИМА

Љатић Муљаку, Приштина

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ СУФИКСИ -ИЦА, -ИНА, -ИШТЕ
У СЕВЕРНИМ АЛБАНСКИМ ГОВОРИМА

Ђерђ Ђокај, Титоград

НЕКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГОВОРА АЛБАНАЦА У ЦРНОЈ
ГОРИ И УЗАЈАМНИ УТИЦАЈИ ЦРНОГОРСКИХ И
АЛБАНСКИХ ГОВОРА

Срђан Мусић, Београд

РОМАНСКЕ ПОСУЂЕНИЦЕ У ГОВОРИМА ЦРНЕ ГОРЕ

Д и с к у с и ј а

Петак, 13. маја, 17 часова

Председавали:

Драго Ђупић
Драгомир Вујичић

Јелисавета Суботић, Никшић

СУФИКС *-Љ* У НЕКИМ МЈЕСНИМ ИМЕНИМА ЊЕГОШЕ-
ВЕ ЦРНЕ ГОРЕ

Милија Станић, Београд

РАСПРОСТРАЊЕНОСТ ДУЖИНА ТИПА МИСЛИТИ И СЛ.
У ЦРНОГОРСКИМ НАРОДНИМ ГОВОРИМА

Едина Алирејсовић, Сарајево

НЕКОЛИКО ЦРНОГОРСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКИХ
ПАРАЛЕЛИЗАМА РОМАНСКОГ ПОРИЈЕКЛА

Невенка Гошић, Сарајево

О ТАКОЗВАНОМ ДВОСТРУКОМ АКЦЕНТУ У
СРПСКОХРВАТСКИМ ГОВОРИМА

Радмило Маројевић, Београд

МЕТОДОЛОШКА ПИТАЊА ОНОМАСТИЧКИХ ИСТРА-
ЖИВАЊА
(црногорска ономастика на компаративно-историјском плану)

Д и с к у с и ј а

Драгомир Вујичић

Завршна ријеч

Субота, 14. маја

Посјета културним знаменитостима Цетиња и Његошевом маузолеју на Ловћену.

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР СКУПА

Предсједник: Драгомир Вујичић

Секретар: Ристо Радуновић

Чланови: Чедо Вуковић
Бранислав Остојић
Берћ Ђокај
Мато Пижурица